

Список використаної літератури

1. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: [навч. посібник] / Омелян Іванович Вишневецький. – [3-тє вид., доопрац. і доп. – Київ: Знання, 2008. – 566 с.
2. Кербер В. Качества, необходимые специалистам в будущем [Электронный ресурс] / В. Кербер / Ростовский государственный педагогический университет. – Режим доступа: <http://rspu.edu.ru>
3. Янковский С. Концепции общей теории информации [Электронный ресурс] / Станислав Янковский. – Режим доступа: <http://www.eidos.ru/journal/2005/1212.htm>

Д. В. Скляр,
учитель англійської та російської мов

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ УЧНІВ НА УРОКАХ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК УМОВИ ЇХ ЕФЕКТИВНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ

*Освіта, яка не вчить жити успішно
в сучасному світі, не має ніякої цінності.*

*Кожен із нас приходив у життя
з природженою здатністю жити успішно й щасливо.
А ми повинні збагнути цю здатність знаннями і навичками,
які допомогли б нам її реалізувати якомога ефективніше.*

Роберт Кійосакі (американський підприємець,
інвестор, письменник і вчитель економіки)

У статті на підґрунті вивчення науково-педагогічної та методичної літератури, держаних документів визначаються особливості формування ключових компетенцій учнів на уроках російської мови. Стверджується, що вчитель російської мови має бути не транслятором інформації, а організатором спрямованої на розв'язання навчальних завдань діяльності учнів. Закономірною є зміна акцентів і в учнівській діяльності – вона має

бути активною, передбачати самостійну й самоосвітню роботу.

Робиться висновок, що застосування різних методів навчання формує знання, вміння, тобто мовні компетенції ціннісного характеру, а також світоглядні переконання і пов'язані з набутими компетенціями дії. Важливо навчити учня сприймати світ очима митців, оцінювати місце мистецтва в контексті живопису, музики, світової літератури.

Результатом роботи вчителя мови є сформоване в учня вміння застосовувати набуті під час уроків знання на практиці для подолання життєвих криз, для правильного визначення пріоритетів.

Ключові слова: *ключові компетенції, самореалізація учнів, уроки російської мови.*

В статье на основе изучения научно-педагогической и методической литературы, государственных документов определяются особенности формирования ключевых компетенций учеников на уроках русского языка. Утверждается, что учитель русского языка должен быть не транслятором информации, а организатором направленной на решение учебных заданий деятельности учеников. Закономерным является изменение акцентов и в ученической деятельности – она должна быть активной, предусматривать самостоятельную и самообразовательную работу.

Делается вывод, что использование разных методов обучения формирует знания, умения, то есть языковые компетенции ценностного характера, а также мировоззренческие убеждения и связанные с полученными компетенциями действия. Важно научить ученика воспринимать мир глазами творцов, оценивать место искусства в контексте живописи, музыки, мировой литературы.

Результатом работы учителя языка является сформированные у школьника умения использовать полученные во время уроков знания в жизни для преодоления жизненных кризисов, для правильного определения приоритетов.

Ключевые слова: *ключевые компетенции, самореализация учеников, уроки русского языка.*

The article, on the basis of the study of scientific and pedagogical and methodological literature, state documents determines the features of the formation of key competencies of pupils in Russian language lessons. It is claimed that the Russian language teacher should not be just a translator of information, but an organizer of the activities of the students aimed at solving the learning tasks. It is natural to change the emphasis in the student's activity – it must be active, provide an independent and self-educational work.

The conclusion is drawn that the use of different teaching methods forms knowledge, skills, that is, language competencies of value character, as well as ideological beliefs and activities related to the competences received. It is important to teach the pupil to perceive the world through the eyes of creators, to evaluate the place of art in the context of painting, music, world literature.

The result of the work of the language teacher is the ability of the student to use the knowledge gained during the lessons in life to overcome life crises, to

correctly determine the priorities.

Key words: *key competences, self-realization of pupils, Russian language lessons.*

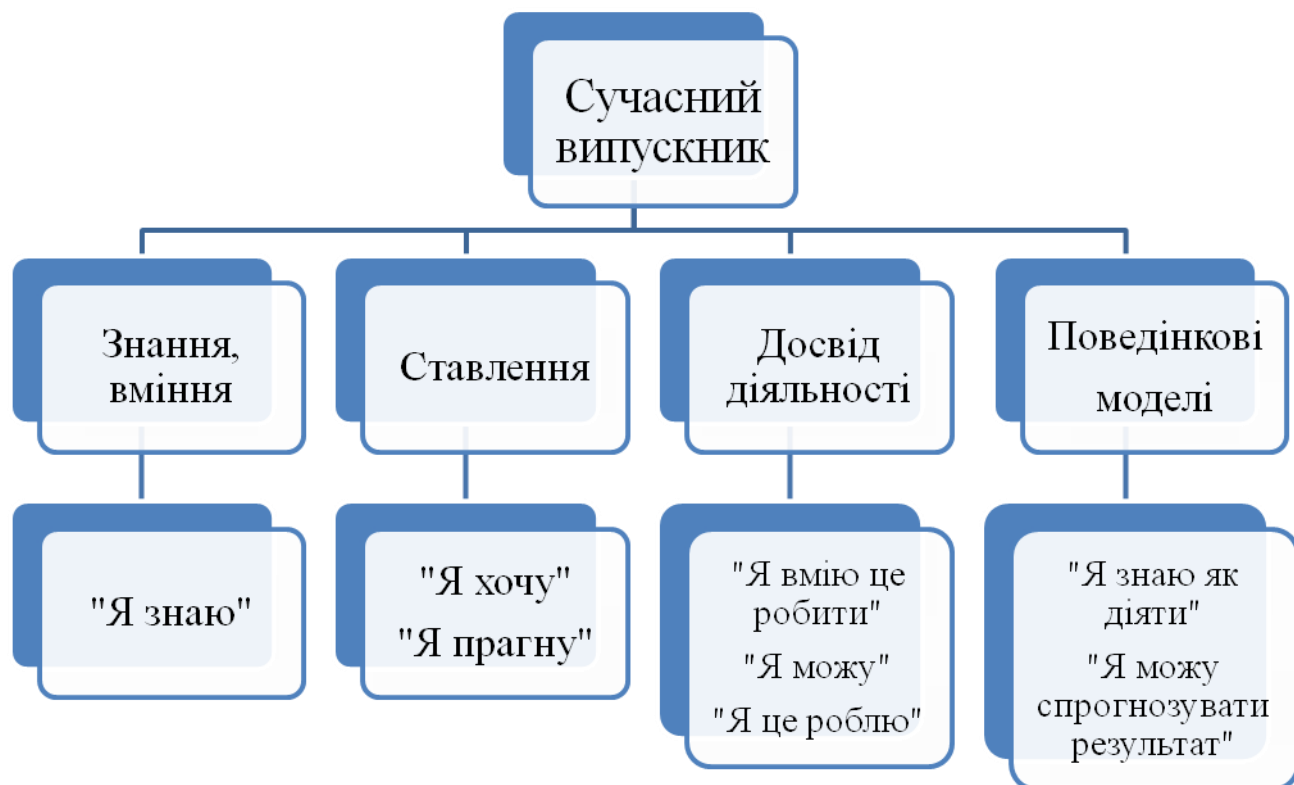
Зміни у суспільному житті і свідомості вимагають від нас, педагогів, визначити нову мету навчання та виховання – розвиток інноваційної особистості, здатної до життєвої творчості та самореалізації у нових соціальних умовах.

Наукою доведено, що для життєвого успіху необхідні не самі знання, а вміння їх застосувати відповідно до конкретної життєвої ситуації. Дослідження, проведені психологами Гарвардського університету, показали, що успіх на 85% залежить від особистісних якостей, правильного вибору лінії поведінки, і лише на 15% визначається наявними знаннями. Таким чином, необхідність змістити акценти в освіті із засвоєння фактів на оволодіння способами взаємодії зі світом призводить до осмислення необхідності змінити характер навчального процесу та способів діяльності учнів.

Ми повинні підготувати дитину не до окремого уроку «на завтра», а до самостійного життя, тобто, створити умови для розвитку особистості, виявити творчий потенціал учнів, формувати вміння висловлювати власну думку, розв'язувати проблеми, розвивати здатність самостійно займатися власною освітою, швидко адаптуватися до інформаційного середовища.

Результатом такої стратегії і тактики в організації навчально-виховного процесу буде сформованість загальної компетентності випускника, що потрібна для успішного самостійного вирішення життєвих завдань, з якими учень зустрічатиметься (або вже зустрічається) в різних сферах власної життєдіяльності (виробництво, політика, життя громади, освіта, сімейне життя, мистецтво та дозвілля, релігія тощо). Компетентний випускник спроможний зберегти, розкрити, розвинути та конструктивно реалізувати свій життєтворчий потенціал в умовах складних вимог і ризиків, які висуває перед ним сьогодення.

Компетентний випусник

Такий ідеальний освітній продукт, який є головним результатом, критерієм ефективності освітньої діяльності школи, відповідає вимогам сучасного життя, можна створити завдяки особистісно орієнтованому, діяльнісному та компетентнісному підходу вчителя до педагогічної діяльності. Їх не можна розглядати відокремлено.

Компетентнісна освіта – особистісно-діяльнісна. Це вимоги Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти: «Діяльнісний підхід – спрямованість НВП на розвиток умінь і навичок учня, застосування на практиці здобутих знань з різних навчальних предметів, успішну адаптацію в соціумі, професійну самореалізацію, формування здібностей до колективної діяльності та самоосвіти».

Особистісно орієнтовані технології ставлять сьогодні в центрі усієї шкільної освітньої системи особистість дитини, забезпечення комфортних, безконфліктних умов її розвитку, реалізації природних потенціалів: нахилів, задатків, здібностей, талантів.

Для людини важливими є:

- вміння жити разом;
- вміння вчитися;
- вміння діяти;
- вміння жити взагалі.

Це – «чотири стовпи» в освіті, які визначають основні напрями компетентнісного підходу до навчання та виховання.

Завдання сучасної школи – навчити жити. Ми повинні виховати людину, здатну створити своє власне життя, здатну до самовизначення. Учні, які раніше озброювались лише системою знань, умінь і навичок, нині повинні бути підготовлені до життєдіяльності, здатні активно і творчо працювати, діяти, саморозвиватися та вдосконалюватися інтелектуально, морально і фізично.

А це, фактично, і є виконання Закону України «Про Освіту», де говориться: *«Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей; формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями».*

Якою ж має бути успішна людина? Як виховати компетентну особистість на уроках російської мови та зарубіжної літератури?

Людина, яка хоче досягти успіху в сучасному світі, повинна мати певні здібності, зокрема:

➤ **Швидко діяти в нестандартних ситуаціях** (сучасна діяльність вимагає від людей діяти в умовах ліміту часу, в ситуаціях, коли бракує досвіду);

➤ **Вчитися все життя** (сьогодні неможливо працювати за фахом усе життя, маючи лише одну освіту. Під час своєї діяльності необхідно самостійно набувати нових знань).

➤ **Працювати в сучасних інформаційних системах** (інформаційні технології є джерелом та засобом спілкування. Без уміння працювати з інформаційними технологіями неможливо діяти й бути успішним), уміти здобувати, аналізувати інформацію отриману з різних джерел, застосовувати її для індивідуального розвитку і самовдосконалення.

➤ **Вступати в комунікацію** (сьогодні неможливо сприймати себе як громадянина окремої держави. Це вимоги від громадян спілкуватись з громадянами різних країн. Треба вміти вислухати, зрозуміти, довести свою думку до співрозмовника), вміти працювати в команді.

➤ **Бути гнучким, мобільним, конкурентоздатним**, уміти інтегруватись у динамічне суспільство, презентувати себе на ринку праці.

➤ **Критично мислити.**

➤ **Використовувати знання як інструмент** для розв'язання життєвих проблем.

➤ **Генерувати нові ідеї, приймати нестандартні рішення** й нести за них відповідальність.

➤ **Вміти запобігати та виходити з будь-яких конфліктних ситуацій.**

➤ **Цілеспрямовано використовувати свій потенціал** як для самореалізації в професійному й особистісному плані, так і в інтересах суспільства, держави.

➤ **Бережливо ставитись до свого здоров'я та здоров'я інших** як до найвищої цінності.

➤ **Бути здатним до вибору численних альтернатив**, які пропонує сучасне життя.

Критерії успішності

- Швидко діяти в нестандартних ситуація
- Вчитися все життя
- Працювати в сучасних інформаційних системах
- Вступати в комунікацію
- Бути гнучким, мобільним, конкурентноздатним
- Критично мислити
- Використовувати знання як інструмент
- Генерувати нові ідеї, приймати нестандартні рішення
- Вміти запобігати та виходити з будь-яких конфліктних ситуацій
- Цілеспрямовано використовувати свій потенціал
- Бережливо ставитись до свого здоров'я та здоров'я інших
- Бути здатним до вибору численних альтернатив

Отже, як бачимо, критеріїв успішності багато, але чи найголовнішим є те, що статус людини в суспільстві залежить від неї самої. Тобто учень повинен розуміти необхідність постійної роботи над собою задля можливості досягнення життєвого успіху.

Ми сьогодні стоїмо перед головною проблемою: чому більшість учнів, здобувши в школі академічні знання, практичні уміння та навички, пасують перед життям.

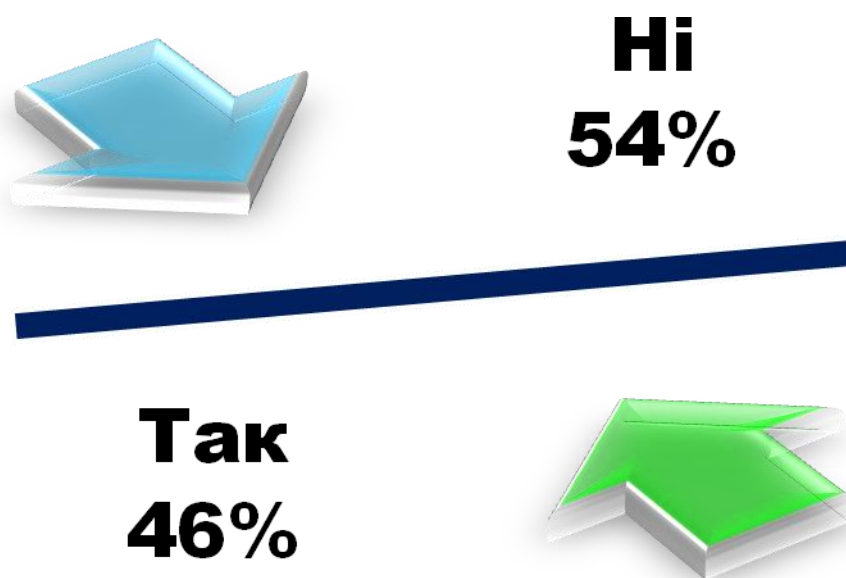
Після закінчення школи випускники часто не здатні знайти гідну роботу, створити щасливу сім'ю, потрапляють у складні життєві обставини. За статистикою, серед молоді віком від 16 до 25 років більше половини тих, хто хотів би залишити Україну, і тільки 46 % тих, хто хотів би залишитися її громадянами.

Педагогіка життєтворчості, яка визначатиме стратегію розвитку освіти в Україні у XXI столітті, свою головну місію вбачає у тому, щоб «дати

широкий, вільний розвиток усім духовним силам і здібностям дитини, який піднімає її особисту вартість і дасть майбутній людині змогу бути корисною для малого чи великого кола громадянства» (С. Ф. Русова).

Головне завдання школи сьогодні полягає не в тому, щоб адаптувати дитину до суспільних негараздів і навчити її почуватися комфортно серед злиднів, і беззаконня, бездуховності. Ні, наше завдання в тому, щоб дитина зрозуміла та осмислила своє життя, навчилася самостійно вирішувати як щоденні життєві завдання, так і складні проблеми, тобто стала життєво компетентною, життєстійкою, життєздатною. Тільки тоді вона зможе змінити своє життя, боротися з бездуховністю, байдужістю, безвідповідальністю, які руйнують життя окремої людини та суспільства.

Результат статистичного опитування «Чи бажає молодь віком від 16 до 25 років залишитися громадянами України»

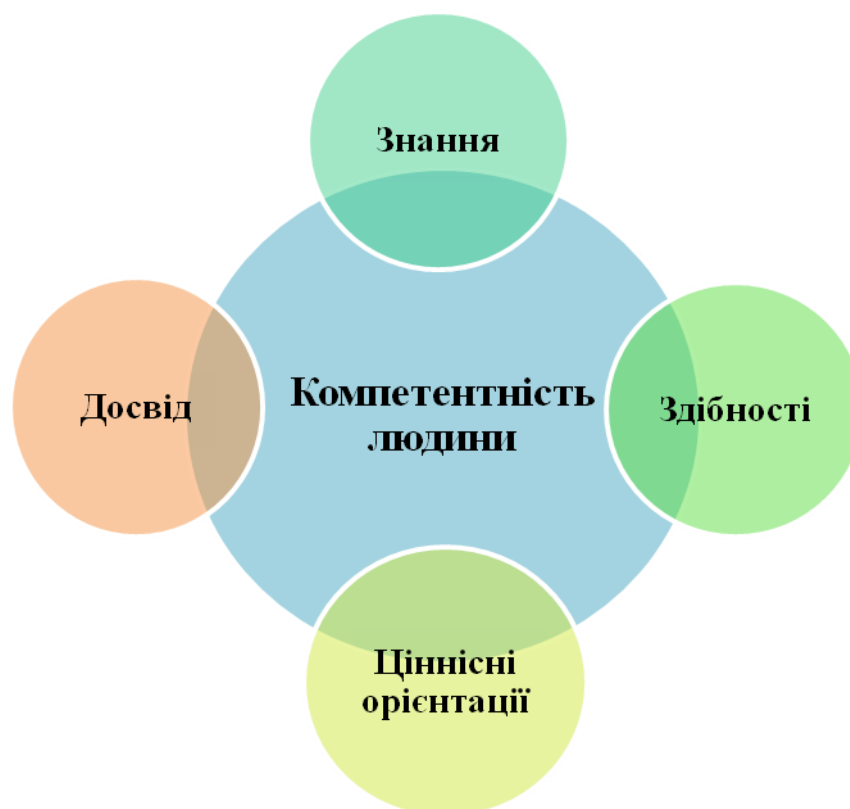
Сьогодні школа повинна і може допомогти дитині правильно зрозуміти життя, бо життя школи, на відміну від сім'ї, є більш діловим, конкурентним середовищем. Школа – це передусім простір життя дитини, тут вона не готується до життя, а живе. Майбутнє України – за поколінням, яке сьогодні в шкільних стінах опановує життя, якість якого залежить від рівня

сформованості життєвої компетентності.

Компетентність людини – це загальна життєздатність, що базується на:

- знаннях,
- досвіді,
- ціннісних орієнтаціях,
- здібностях.

Складові компетентності людини

Бути компетентним означає вміти мобілізувати власний творчий потенціал у конкретній життєвій ситуації.

Питання про мету освіти є сьогодні питанням про те, якою має бути людина майбутнього. В програмі «Формування самоосвітньої компетенції учнів» передбачається набуття нею певних життєвих компетентностей:

1. Соціальна компетентність – готовність брати на себе відповідальність, бути активним у прийнятті рішень.

2. Полікультурна – передбачає вихованість, повагу до чужих думок, мови, культури релігії.

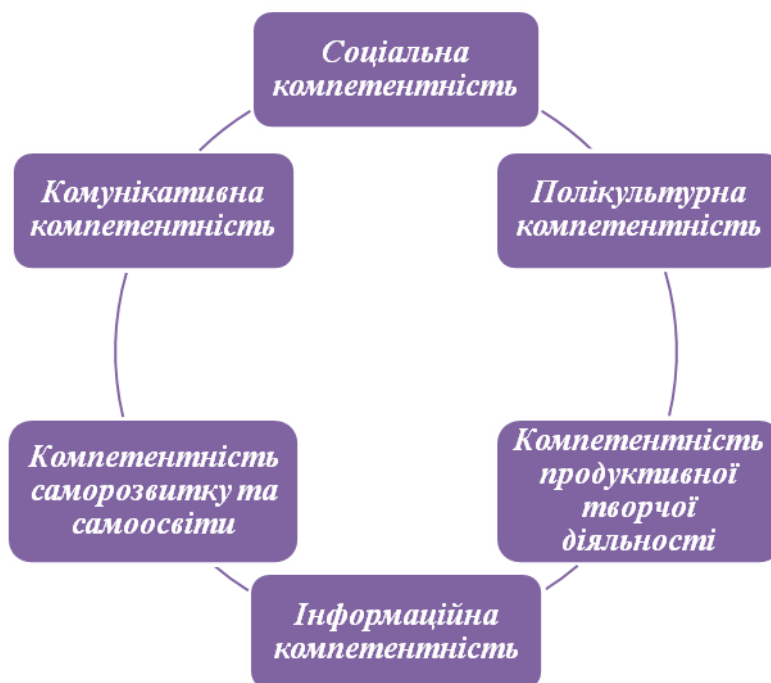
3. Комунікативна – опанування усного і писемного спілкування, оволодіння кількома мовами.

4. Інформаційна – вміння здобувати, осмислювати та використовувати різноманітну інформацію.

5. Діяльніснотворча – вміння розв'язувати навчальні і життєві проблеми.

6. Здатність до самоосвіти та саморозвитку – готовність постійно навчатися як у професійному відношенні, так і в особистому житті – це сьогодні найважливіша із компетентностей.

Ключові компетентності учнів

Усе найголовніше та найважливіше для учня відбувається на уроці, оскільки за роки свого навчання він відвідає майже 10 тисяч занять, тож саме урок в умовах компетентнісного навчання, в умовах співробітництва (вчитель – учень) потребує нового підходу, якісної підготовки тих форм і методів, які направлені на становлення свідомості й особистості.

Сутність ключових освітніх компетентностей

Ключові освітні компетентності	Зміст ключових освітніх компетентностей
<i>Соціальна</i>	Охоплює уміння людини повноцінно жити в суспільстві: здатність приймати рішення, здійснювати вибір, брати на себе відповідальність, безконфліктно розв'язувати проблеми.
<i>Полікультурна</i>	Передбачає оволодіння досягненнями культури, повагу до людей інших національностей, рас, релігій, культур, мов, політичних уподобань та соціального становища.
<i>Комунікативна</i>	Уміння спілкуватися, усно та писемно, рідною та іноземними мовами.
<i>Інформаційна</i>	Охоплює вміння добувати, опрацьовувати та використувувати інформацію з різних джерел.
<i>Саморозвитку та самоосвіти</i>	Передбачає готовність і потребу людини навчатися протягом усього життя.
<i>Компетентність продуктивної творчої діяльності</i>	Полягає у прагненні і готовності до конструктивної діяльності, до власної творчості.

Педагогічні правила щодо формування основних груп компетентностей учнів

- Головним є не предмет, якому ви навчаєте, а особистість, яку ви формуєте. Не предмет формує особистість, а вчитель своєю діяльністю, пов'язаною з вивченням предмета.
- На виховання активності не шкодуйте ні часу, ні зусиль. Сьогоднішній активний учень – завтрашній активний член суспільства.
- Ставте учнів у ситуації, які вимагають виявлення та пояснення розбіжностей між фактами, що спостерігаються, та наявним знанням.
- Допомогайте учням оволодіти найбільш продуктивними методами навчально-пізнавальної діяльності, навчайте їх вчитися.
- Потрібно якомога частіше використовувати питання «чому?», щоб навчити мислити причинно-розуміння причинно-наслідкових зв'язків є обов'язковою умовою розвивального навчання.
- Пам'ятайте, що насправді знає не той, хто переказує, а той, хто застосовує на практиці.
- Привчайте учнів думати та діяти самостійно. Поступово відходьте від механічних переказів, дослівного відтворення.

- Творче мислення розвивайте всебічним аналізом проблем, пізнавальні задачі розв'якуйте кількома способами, частіше практикуйте творчі завдання.
- Вчителі з будь-якого предмета, не тільки мови і літератури, мають стежити за способом та формою висловлення думки учнів.
- Необхідно частіше показувати учням перспективи їх навчання.
- Використовуйте схеми, плани, щоб забезпечити засвоєння системи знань.
- Оскільки міцність запам'ятовування інформації, що засвоєна у вигляді логічних структур, є більш високою, ніж міцність розрізнених знань, закріплювати потрібно ті знання, що подані у цілісних логічних структурах.
- У значних блоках інформації легше встановлюються логічні зв'язки, чіткіше простежується головна думка, котру легше виділити й показати учням, тому в старших класах практикуйте уроки-блоки.
- У процесі навчання обов'язково враховуйте індивідуальні особливості кожного учня, об'єднуйте в диференційовані підгрупи учнів з однаковим рівнем.
- Вивчайте і враховуйте життєвий досвід учнів, їх інтереси, особливості розвитку.
- Будьте обізнаними з останніми науковими досягненнями із свого предмета.
- Заохочуйте дослідницьку роботу школярів. Знайдіть можливості ознайомити їх із технікою експериментальної роботи, алгоритмами розв'язання винахідницьких задач, обробкою першоджерел і довідкових матеріалів.
- Суспільно-історичною практикою доводьте необхідність наукових знань, які вивчаються в школі. Навчайте так, щоб учень розумів, що навчання є для нього життєвою необхідністю.
- Пояснюйте школярам, що кожна людина знайде своє місце в житті, якщо навчиться всьому, що необхідно для реалізації її життєвих планів.

Ці корисні правила-поради – тільки невеличка частинка, тільки вершина айсберга педагогічної мудрості, педагогічної майстерності, спільного педагогічного досвіду багатьох поколінь. Але згадати їх ще раз не буде зайвим. Пам'ятати їх, слідувати їм, керуватися ними буде дієвою умовою, яка здатна полегшити учителю досягнення провідної найважливішої мети – формування компетентностей та розвитку особистості.

Розрив між знаннєвою та компетентнісною освітою можуть подолати інноваційні підходи до організації уроків. Саме вони активізують розумову та пізнавальну діяльність учнів. Це інтегровані уроки, лекційно-семінарські або лекційно-практичні заняття, інтерактивні заняття, інформаційні технології, проектне навчання, продуктивне навчання тощо.

Найкращий ефект з формування компетентностей має така форма навчання, за якої учень навчає інших того, чого хоче навчитися сам. На відміну від наукових знань, компетентності можна набути тільки через діяльність та ситуацію.

Під діяльністю треба розуміти ділові та імітаційні ігри. Беручи участь у ділових та імітаційних іграх учні не просто ознайомлюються з певним видом діяльності, а вивчають її зсередини.

Важливою частиною освітнього середовища є проекти.

Можна стверджувати, що пройшовши через проектне навчання, учень набуває таких компетенцій:

•Компетенцію розуміти

Розуміти – тобто побачити логічні зв'язки навчального матеріалу через діяльність.

•Компетенцію готовності

Бути готовим організувати діяльність та взяти на себе відповідальність за інших.

•Компетенцію опанувати нову діяльність

Вміння опанувати нову діяльність, набути нових необхідних технік, умінь та навичок.

•Компетенцію комунікативну

Вміти організувати комунікацію, зрозуміти співрозмовника, довести свою точку зору, вміти спілкуватись, вміти навчити цього інших.

Компетенції проектного навчання

До цього переліку з повним правом мають бути долучені *частково-пошукові* та *дослідницькі методи навчання*, які передбачають самостійну активну діяльність учнів, задіяння та розвиток їх творчого потенціалу, уміння самостійного опрацювання додаткових джерел, комунікативні та організаційні вміння.

У системі компетентнісного підходу до навчання нових акцентів набувають вимоги до засобів навчання. Формування *інформаційної компетентності* передбачає обов'язкове використання в навчальному процесі комп'ютерної техніки й медіазасобів і забезпечення оволодіння учнів прийомами опрацювання інформації.

Серед дидактичних збірників доцільно віддати перевагу таким з них, які містять *ко-мунікативно-ситуативні завдання*, завдання, що вимагають залучення досвіду школярів, наближені до життя, що стимулюють активну мисленнєву діяльність учнів.

Діяльність головних суб'єктів педагогічного процесу в контексті реалізації компетентнісного підходу до навчання також зазнає певних змін. Нові акценти в діяльності вчителя пов'язані з перерозподілом пріоритетів

його функцій – від інформаційної до організаторської, консультативної, управлінської. Учитель має бути зараз не транслятором інформації, а організатором спрямованої на розв'язання навчальних завдань діяльності учнів. Закономірною є зміна акцентів і в *учнівській діяльності* – вона має бути активною, передбачати самостійну й самоосвітню роботу.

Шляхи формування компетентностей:

1. Через зміст освіти (навчальні програми, Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти, підручники тощо).
2. Через методи навчання, які ґрунтуються на організації активної власної діяльності школярів.
3. Через форми організації навчальної діяльності (групові, індивідуальні, фронтальні).
4. Через засоби навчання, метою яких є спонукати учнів мислити.

Як же організувати роботу на уроці щодо формування соціальної (однієї з ключових) компетенції учнів?

Учені пропонують, щоб сформувати **соціальну компетентність**:

- створювати та розв'язувати проблемні ситуації;
- давати й періодично змінювати громадські доручення, обговорювати їх виконання, підводити обов'язково підсумки роботи;
- проводити виховні заходи патріотичного змісту, здійснювати правове та морально-естетичне виховання;
- проводити інноваційні уроки громадянської освіти;
- створювати ситуації морального вибору на основі прочитаних творів або життєвих ситуацій;
- учити дітей висловлювати власну точку зору, вислуховувати думку товариша, узгоджувати їх та доходити до порозуміння.

Пам'ятка вчителю для формування ключової компетентності учнів

Діяльність вчителя	Діяльність учнів
Соціальна компетентність	
<p>Пропонує завдання різного рівня, варіативні домашні завдання, перелік тем творчих робіт та доповідей, список додаткової літератури, варіанти завдань для контрольної роботи, різні форми проходження тематичного оцінювання.</p> <p>Організує групову роботу, передбачає створення груп змінного складу за принципом:</p> <ul style="list-style-type: none"> • обери тему; • обери команду, яка оптимально здатна розв'язати завдання. <p>Створює проблемні ситуації. Рекомендує самооцінку та взаємооцінку, забезпечує вільний вибір рецензента.</p>	<p>Робить вибір рівня на тематичному оцінюванні, рівня домашньої роботи, теми для доповіді з загального переліку.</p> <p>Приймає рішення, наприклад, виконувати повторне оцінювання чи ні.</p> <p>Працює в групі. Дає самооцінку своїй відповіді, обирає рецензента на свою відповідь. Визначає мету своєї діяльності, мету уроку.</p> <p>Оцінює соціальні звички, пов'язані зі здоров'ям, оточуючим середовищем.</p> <p>Бере участь у самоврядуванні. Ставить особистісно значущі цілі.</p>

Вид компетентності	Види діяльності на уроці
Соціальна	1. Нестандартні уроки, ігри, конференції.
	2. Стимуляція ініціативних дітей: проведення диспутів.
	3. Дослідницька робота.

Підведемо підсумки.

Притча: *Звернувся до монаха бідняк:*

- Дай мені риби! Я голодний.

Монах мовчки віддав йому вудку.

Повчальний характер притчі зрозумілий: треба давати не стільки їжу, скільки засіб її добування.

Ми можемо говорити про те, що компетентність формується та проявляється тільки у процесі власної активної діяльності учня.

Завдання учителя – створити необхідні умови, організувати таку діяльність. При цьому треба чітко розуміти, що саме вчитель має сформулювати, у чому учень повинен бути компетентним.

Тож можемо зробити висновок, що саме застосування різних методів навчання формує знання, вміння, тобто мовні компетенції часового, ціннісного характеру, а також світоглядні переконання і пов'язані з набутими компетенціями дії. Важливо навчити учня сприймати світ очима митців,

зуміти оцінити місце мистецтва в контексті живопису, музики, світової літератури. Результатом роботи вчителя мови і є вміння застосовувати набуті під час уроків знання, подолати життєву кризу, визначити пріоритети.

Духовну моральну особистість не можна виховати без вчителя-наставника, тобто без людини, яка є поводитирем для дітей та молоді у світ духовності. І головним завданням вчителя є виховання громадянина України, патріота своєї держави, який зможе успішно самореалізуватися в соціумі як громадянин, сім'янин, професіонал, носій культури.

Бажаємо вам успіхів у збагаченні учнів новими знаннями, у формуванні соціальнокомпетентної, а значить мовнокомпетентної людини.

Л. М. Тітаренко,

методист КЗ «Інноваційно-методичний центр»

Криворізької міської ради

УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОРИ ВИВЧЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ, ЛІТЕРАТУРИ, ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті розглянуті шляхи реалізації українського та європейського векторів вивчення російської мови, літератури, зарубіжної літератури в школі. На фоні реалій сьогодення розглянуті проблеми та перспективи викладання предметів, розроблені конкретні методичні рекомендації.

Стаття буде корисна вчителям, які викладають предмети «російська мова», «зарубіжна література» та інтегрований курс «Література».

Ключові слова: *український та європейський вектори вивчення предметів, міжмовні та міжлітературні паралелі, культура мовлення, культурологічна та компаративна змістові лінії.*

В статье рассмотрены пути реализации украинского и европейского векторов изучения русского языка, литературы, зарубежной литературы в школе. На фоне современных реалий рассмотрены проблемы и перспективы преподавания предметов, разработаны конкретные методические рекомендации.

Статья будет полезна учителям, которые преподают предметы